การประเมินและปรับปรุงหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา*

The Evaluation and Improvement of Master of Education Program in Educational Technology and Communications

Received:	*June*	*19, 2019*
Revised:	*August*	*18, 2019*
Accepted:	*August*	*19, 2019*

ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ (Taweewat Watthanakuljaroen)**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา และ (2) ปรับปรุงหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย ได้แก่ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ในปีการศึกษา 2554 - 2558 จากฐานข้อมูลทะเบียนนักศึกษา มสธ. ครอบคลุม (1) นักศึกษา จำนวน 213 คน (2) มหาบัณฑิต จำนวน 141 คน (3) ผู้บังคับบัญชา/ผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 102 คน (4) อาจารย์แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา จำนวน 4 คน และ (5) ผู้ทรงคุณวุฒิทางเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา จำนวน 7 คน รวมจำนวน 467 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ (1) แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาสำหรับนักศึกษามหาบัณฑิต ผู้บังคับบัญชา/ผู้ใช้บัณฑิต และอาจารย์ประจำหลักสูตร รวม 4 ฉบับ และ (2) ร่างหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาประกอบการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า (1) ผลการประเมินหลักสูตรจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย พบว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความคิดเห็นสูงสุดในประเด็นต่างๆ คือ (1.1) นักศึกษาประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาโดยภาพรวมผ่านเกณฑ์อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าผ่านเกณฑ์ในระดับมากทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านรายละเอียดของหลักสูตร นักศึกษามีความคิดเห็นว่าสูงที่สุดในเรื่องการสัมมนาเสริมผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (e-Learning) ว่าเนื้อหาสาระช่วยเสริมการเรียนรู้จากสื่อสิ่งพิมพ์ ด้านกระบวนการเรียนการสอน นักศึกษามีความคิดเห็นว่าสูงที่สุดในเรื่องการติดต่อสื่อสารกับอาจารย์มีความสะดวก และด้านการพัฒนาคุณลักษณะของมหาบัณฑิตที่พึงประสงค์ นักศึกษามีความคิดเห็นว่าสูงที่สุดในเรื่องด้านความรู้ที่ได้รับจากการเรียนสามารถนำไปใช้ในการทำงานได้ (1.2) มหาบัณฑิตประเมินหลักสูตรโดยภาพรวมผ่านเกณฑ์อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าผ่านเกณฑ์ในระดับมากทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านรายละเอียดของ

* เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัย

** รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
Associate Professor Dr., School of Educational Studies, Sukhothai Thammathirat Open University,
E-mail: taweewat.wat@stou.ac.th

หลักสูตร คือ ชื่อหลักสูตรตรงความต้องการของท่าน ด้านกระบวนการเรียนการสอน คือ การมีปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์และมหาบัณฑิตใน e – Learning เป็นไปตามแผนที่กำหนด และด้านการพัฒนาคุณลักษณะของมหาบัณฑิตที่พึงประสงค์ คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม (1.3) ผู้บังคับบัญชา/ผู้ใช้บัณฑิตมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของมหาบัณฑิต คือ มีวินัย มีความรู้ในศาสตร์ที่ศึกษา สามารถนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติงานได้อย่างดี มีความรับผิดชอบต่อองค์กร สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และมีความสามารถในการศึกษาด้วยตนเองได้ และร้อยละ 82.35 จะแนะนำสนับสนุนให้บุคลากรในหน่วยงานหรือบุคคลรู้จักมาเรียนที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และ (1.4) อาจารย์ประจำหลักสูตรที่มีต่อหลักสูตร พบว่า อาจารย์ประจำหลักสูตรมีความคิดเห็นว่าหลักสูตรมีความสอดคล้องกับนโยบายและกฎหมายทางการศึกษา วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความชัดเจน และ หลักสูตรมีความสอดคล้องกับความต้องการของสังคม และ (2) ผลการปรับปรุงหลักสูตร พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นว่าสามารถคงสาระสำคัญส่วนใหญ่ของรายละเอียดหลักสูตรไว้เช่นเดิม และมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ได้แก่ ควรเพิ่มกิจกรรมการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำวิจัยทางเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา และการผลิตนวัตกรรมทางการศึกษาใหม่ๆ ควรเพิ่มการให้คำแนะนำและติดตามการทำวิทยานิพนธ์/ค้นคว้าอิสระของนักศึกษาอย่างสม่ำเสมอ และควรให้ความรู้และทักษะเพิ่มเติมในการเขียนโครงร่าง การเขียนรายงานแก่นักศึกษา

คำสำคัญ : การประเมินหลักสูตร การปรับปรุงหลักสูตร เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

Abstract

The purposes of this research were (1) to evaluate the Master of Education Program in Educational Technology and Communications; and (2) to improve the Master of Education Program in Educational Technology and Communications

The research sample was stakeholders in Master of Education Program in Educational Technology and Communications; which was 213 students, 141 graduate students, 102 commander/employers of graduate students, 4 full-time lecturers, and 5 experts in the field of Educational Technology and Communications from the student registration database at STOU. The research instruments was 1) questionnaire about opinions towards the program and 2) the draft of program. Statistics used for data analysis was percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

Research findings revealed that (1) the evaluation of opinions towards Master of Education Program in Educational Technology and Communications from the stakeholders was at the highest level on the following issues: (1.1) The subject of technology and communication in education at the overall level passed the criteria. When specific aspects, it was found that the criteria was at the high level for all three aspects. Students had the highest opinions on the seminar via e-Learning that the contents help to learn from the printed media.

Instructional process aspect: students had the highest opinions that communicating with faculty was convenient; and the development of the characteristics of the desired Master. Students had the highest opinions on the knowledge gained from the study can be used in the work. (1.2) The graduate students toward the evaluation criteria was at the highest level. When specific aspects, it was found that their opinions were at the high level for all aspects. The details of the course was the name of the course. The teaching process was to interact with teachers and masters in e-Learning according to the plan. (1.3) Commander/Employers of graduate students had the opinions on the characteristics: discipline with knowledge in the field of study and can bring knowledge to work well, responsible for the organization, can work with others as well, ability to used information and communication technologies and 82.35% of commander / employers recommend to support staff to study at Sukhothai Thammathirat Open University and; (1.4) in the aspect of the program, full-time lecturers had opinions that the program was consistent with the policies and laws of education. The objectives of the course was clear and the program was consistent with the needs of the society and (2) the results of the program improvement show that the experts was of the opinions that the majority of the program details was retained. There should be more exchanges of experiences in research of educational technology and communications; and educational innovative production. It should be added regularly to the student's thesis / independent study and follow up. It should provide additional knowledge and skills in proposal; and writing reports.

Keywords: Program evaluation, Program improvement, Educational Technology and Communications

บทนำ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาผู้ประกอบการวิชาชีพชั้นสูงในระดับที่สูงกว่าปริญญาตรีที่มีบทบาทสำคัญในการให้ความรู้ ความเข้าใจ และทักษะความชำนาญในด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา แก่สถาบันทางการศึกษาและองค์กรต่างๆ เพื่อให้สถาบันการศึกษาและองค์กรสามารถจัดระบบ ผลิต และใช้เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาให้เกิดประโยชน์ต่อสถาบันและองค์กรนั้นๆ ทั้งนี้โดยมีความเชื่อว่าผู้ที่เป็นนักเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา หากมีวุฒิภาวะ มีความรู้ ความสามารถในวิชาชีพของตนอย่างดีแล้ว จะทำให้สามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ประกอบกับการศึกษาในระบบทางไกลของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชนั้นเอื้อประโยชน์ต่อผู้ศึกษาโดยไม่จำเป็นต้องละทิ้งหน้าที่ หรือราชการเพื่อการศึกษา แต่บุคลากรดังกล่าวยังสามารถเพิ่มพูนความรู้และวิทยฐานะของตนเองได้ และที่สำคัญ คือ บุคลากรเหล่านี้สามารถนำวิชาการและวิชาชีพไปใช้ให้เป็นประโยชน์ได้ทันที โดย

ไม่จำเป็นต้องรอให้สำเร็จการศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นการพัฒนางานในหน้าที่หรือการประกอบอาชีพควบคู่ไปกับการศึกษาอีกด้วย

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นความเป็นสากล โดยต้องการเป็นผู้นำด้านการศึกษาทางไกลในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือ อาเซียน จึงมีนโยบายในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้ที่มีความรู้ ทักษะตรงตามทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 และนโยบายไทยแลนด์ 4.0 นโยบายหนึ่งที่ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน คือ การใช้ระบบประกันคุณภาพการศึกษาในระดับมาอาเซียนมาใช้ใน การปรับปรุงและเสริมสร้างการบริหารงานมหาวิทยาลัย การจัดการเรียนการสอน และการวิจัยให้มีมาตรฐานทางวิชาการ เพื่อให้มีความทัดเทียม จนสามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาและแข่งขันได้ในระดับภูมิภาคและระดับโลก โดยมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชได้ใช้ระบบเครือข่ายการประกันคุณภาพมหาวิทยาลัย อาเซียน (ASEAN University Network Quality Assurance: AUN-QA) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างกลไก การประกันคุณภาพและมาตรฐานอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัยสมาชิกให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน (ฝ่ายประกัน คุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2561)

ด้วยหลักการและเหตุผลดังกล่าว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์จึงเปิดหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา เพื่อผลิตบุคลากรที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐานให้เพียงพอกับความต้องการและตอบสนองต่อการปฏิบัติเชิงนโยบายระดับชาติ ซึ่งการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาจะบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้นั้น จำเป็นต้องมีการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ และตอบสนองต่อความต้องการของสังคมให้ได้มากที่สุด โดยการประเมินหลักสูตรเป็นกระบวนการตัดสินคุณค่าหรือคุณภาพของหลักสูตร การบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ว่ามีผลการดำเนินงานตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพตามที่กำหนดไว้หรือไม่ รวมทั้งค้นหาข้อบกพร่องและปัญหาอุปสรรคต่างๆ เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงและพัฒนาให้หลักสูตรมีความทันสมัยสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม (พิสณุ ฟองศรี, 2550, น. 135) ดังนั้น หลักสูตรมีความสำคัญและจำเป็นต่อการจัดการศึกษาทุกระดับชั้น เนื่องจากหลักสูตรเป็นข้อกำหนดที่ระบุมวลประสบการณ์ที่กำหนดไว้ของหลักสูตรอย่างเป็นระบบ เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้มีความรู้ความสามารถ เจตคติ และทักษะตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร (สมคิด พรมจุ้ย, 2545, น 19)

หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2554 เริ่มใช้จัดการเรียนการสอนในปีการศึกษา 2554 ซึ่งในปีการศึกษา 2558 หลักสูตรจะมีการจัดการเรียนการสอนครบ 5 ปี ตามประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่องแนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ซึ่งกำหนดให้มีการประเมินเพื่อพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่องอย่างน้อยทุก 5 ปี ประกอบกับได้มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านนโยบายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การเป็นประชาคมอาเซียน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2579) นโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของรัฐบาล ตลอดจนสภาพสังคม เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม และการศึกษาในศตวรรษที่ 21 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์จึงเห็นสมควรประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา และนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับหลักสูตรให้เหมาะสม และสอดคล้องกับ

การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว แนวทางการประเมินหลักสูตรในครั้งนี้จึงเน้นที่การศึกษาจากเอกสารหลักสูตรที่ประกอบด้วยหลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้างเนื้อหา และพิจารณาจากส่วนที่เป็นกระบวนการของการนำหลักสูตรไปใช้ที่ครอบคลุมการบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล เป็นต้น โดยนำข้อมูลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ประกอบด้วย นักศึกษา มหาบัณฑิต ผู้ใช้บัณฑิต และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ มาวิเคราะห์ก่อนตัดสินคุณค่าของหลักสูตร และดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรให้มีเนื้อหา และการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ และสามารถผลิตมหาบัณฑิตที่มีคุณภาพ ตรงตามความต้องการของสังคมไทยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา
2. เพื่อปรับปรุงหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การประเมินและปรับปรุงหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาเป็นการวิจัยเชิงประเมิน (Evaluative Research) เพื่อนำผลการประเมินจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมาใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ซึ่งการวิจัยนี้แบ่งออกเป็น 2 ระยะโดยมีวิธีดำเนินการวิจัย และรายละเอียดแต่ละระยะดังนี้

ระยะที่ 1 การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 1

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 1 ได้แก่ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ในปีการศึกษา 2554 - 2558 จากฐานข้อมูลทะเบียนนักศึกษา มสธ. ครอบคลุมครอบคลุม (1) นักศึกษา จำนวน 295 คน (2) มหาบัณฑิต จำนวน 215 คน (3) ผู้บังคับบัญชา/ผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 215 คน และ (4) อาจารย์แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา จำนวน 4 คน รวมทั้งสิ้น 736 คน

1.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยระยะที่ 1 ได้แก่ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ได้แก่ (1) กลุ่มนักศึกษาในช่วงปีการศึกษา 2554 – 2558 ที่ยังคงมีสถานภาพเป็นนักศึกษาในปีการศึกษา 2558 จำนวน 213 คน (2) กลุ่มมหาบัณฑิตในช่วงปีการศึกษา 2554 – 2557 จำนวน 141 คน (3) ผู้บังคับบัญชา/ผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 102 คน และ (4) อาจารย์ประจำหลักสูตร คือ อาจารย์แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ในปีการศึกษา 2558 จำนวน 4 คน รวมจำนวน 467 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยระยะที่ 1 ประกอบด้วย

2.1 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา สำหรับนักศึกษา เป็นแบบสำรวจตนเอง (Self-report) เพื่อประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตแขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ และแบบมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ ครอบคลุมข้อคำถาม 4 ด้าน ได้แก่ (1) ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม (2) ด้านหลักสูตร (3) ด้านสื่อการเรียนการสอน และ (4) ด้านกระบวนการเรียนการสอน

2.2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา สำหรับมหาบัณฑิต เป็นแบบสำรวจตนเอง (Self-report) เพื่อประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตแขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ และแบบมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ ครอบคลุมข้อคำถาม 3 ด้าน ได้แก่ (1) ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม (2) ด้านหลักสูตร และ (3) ด้านกระบวนการเรียนการสอน

2.3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา สำหรับผู้บังคับบัญชา/ผู้ใช้บัณฑิต เป็นแบบสำรวจตนเอง (Self-report) เพื่อประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของมหาบัณฑิตแขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ที่พึงประสงค์ มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ และแบบมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ ครอบคลุมครอบคลุมข้อคำถาม 3 ด้าน ได้แก่ (1) ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม (2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะบัณฑิตของ มสธ. และ (3) ข้อคิดเห็น / ข้อเสนอแนะอื่นๆ

2.4 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา สำหรับอาจารย์ประจำหลักสูตร เป็นแบบสำรวจตนเอง (Self-report) เพื่อประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ให้มีประสิทธิภาพ แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ และแบบมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ ครอบคลุมข้อคำถาม 3 ด้าน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ทั้งนี้ ขั้นตอนการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามทั้ง 4 ฉบับมีขั้นตอนการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของแบบวัด โดยผู้เชี่ยวชาญระดับศาสตราจารย์ด้านการศึกษาทางไกล จำนวน 1 ท่าน ระดับรองศาสตราจารย์ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา จำนวน 1 ท่าน และระดับผู้ช่วยศาสตราจารย์ด้านการศึกษา จำนวน 1 ท่าน ทำการทดสอบความถูกต้องในภาพรวม เนื้อหาสาระที่ต้องการวัด และตรวจสอบข้อคำถามทุกข้อให้มีความถูกต้องตามหลักวิชาการ ภาษาที่ใช้ชัดเจนแจ่มแจ้ง เข้าใจตรงกัน โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยระยะที่ 1

3.1 สำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 4 กลุ่ม โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

3.1.1 สำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา สำหรับนักศึกษา โดยใช้การแจกแบบสอบถามและรับกลับด้วยตนเองในช่วงการสัมมนาเสริมการสัมมนาเข้ม และทางไปรษณีย์ ได้แบบสอบถามกลับคืน จำนวน 213 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 72.20

3.1.2 สำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา สำหรับมหาบัณฑิต โดยใช้การเก็บแบบสอบถามด้วยการส่งทางไปรษณีย์ และการส่งทางเฟซบุ๊ก ได้แบบสอบถามกลับคืน จำนวน 141 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 66.04

3.1.3 สำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา สำหรับผู้บังคับบัญชา/ผู้ใช้บัณฑิต โดยใช้การเก็บแบบสอบถามด้วยการส่งทางไปรษณีย์ และการส่งทางเฟซบุ๊ก โดยมอบหมายให้มหาบัณฑิตเป็นตัวกลางในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แบบสอบถามกลับคืน จำนวน 102 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 47.44

3.1.4 สำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา สำหรับอาจารย์ประจำหลักสูตร โดยใช้การเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามกลับคืน จำนวน 4 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3.2 เมื่อผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามก่อนที่จะรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมดเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิในระยะที่ 2

4. การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยระยะที่ 1

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ระยะที่ 2 การปรับปรุงหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 2 ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิทางเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา จำนวน 7 คน โดยมีเกณฑ์การพิจารณาผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ (1) เป็นอาจารย์ประจำ หรือข้าราชการบำนาญที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถาบันอุดมศึกษา (2) เป็นผู้ที่เคยเป็นอาจารย์ประจำ เขียนประมวลสาระ หรือเป็นวิทยากรพิเศษให้กับหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา และ (3) เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไม่น้อยกว่า 10 ปี

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยระยะที่ 2 ประกอบด้วย

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง 4 กลุ่ม

2.2 ร่างหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2559

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยระยะที่ 2

3.1 ผู้วิจัยทำบันทึกจากสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชถึงผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อขอความร่วมมือในการสนทนากลุ่ม

3.2 ผู้วิจัยนัดวันสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิในวันอังคารที่ 10 พฤษภาคม 2559 เวลา 9.30 – 12.00 น. ณ ห้องประชุมสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

4. การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยระยะที่ 2

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

เกณฑ์การประเมิน

การวิจัยเรื่อง การประเมินและปรับปรุงหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาเป็นการวิจัยเชิงประเมิน (Evaluative Research) ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การประเมินดังนี้

1. ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การแปลผลคะแนนของแบบสอบถามทั้ง 4 กลุ่ม โดยกำหนดคะแนนแต่ละช่วงของการแสดงความคิดเห็นในการประเมินหลักสูตร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

5 หมายถึง มีความเหมาะสม หรือมีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด (81 – 100%)
4 หมายถึง มีความเหมาะสม หรือมีการปฏิบัติในระดับมาก (61 – 80%)
3 หมายถึง มีความเหมาะสม หรือมีการปฏิบัติในระดับปานกลาง (41 – 60%)
2 หมายถึง มีความเหมาะสม หรือมีการปฏิบัติในระดับน้อย (21 – 40%)
1 หมายถึง มีความเหมาะสม หรือมีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด (1 – 20%)

2. ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์สำหรับความคิดเห็นในการประเมินหลักสูตรที่นำมาใช้ในการปรับปรุงหลักสูตร คือ การใช้เกณฑ์ตัดสินความพร้อม / ความเหมาะสม / การปฏิบัติในระดับมากขึ้นไป (ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป) ถือว่าผลการประเมินมีความเหมาะสม

ผลการวิจัย

1. ผลการประเมินหลักสูตรจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประกอบด้วย นักศึกษา มหาบัณฑิต ผู้บังคับบัญชา / ผู้ใช้บัณฑิต และอาจารย์ประจำหลักสูตร พบว่า

1.1 นักศึกษาประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาโดยภาพรวมผ่านเกณฑ์อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าผ่านเกณฑ์ในระดับมากทั้ง 3 ด้าน คือ

1.1.1 ด้านรายละเอียดของหลักสูตร นักศึกษามีความคิดเห็นว่า การสัมมนาเสริมผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (e-Learning) ว่าเนื้อหาสาระช่วยเสริมการเรียนรู้จากสื่อสิ่งพิมพ์ แหล่งสนับสนุนสื่อการเรียนรู้อื่นๆ มีความเหมาะสมของสื่อที่จัดไว้บริการในห้องสมุดที่ศูนย์วิทยพัฒนา และการให้บริการของเจ้าหน้าที่ห้องสมุดมีความเหมาะสม แนวการศึกษามีกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ระยะเวลาของหลักสูตร (2 ปี) มีความเหมาะสม แผนกิจกรรมให้แนวทางในการทำกิจกรรมตลอดภาคเรียนอย่างชัดเจน และประมวลสาระมีเนื้อหาส่งเสริมความรู้และประสบการณ์ตามหลักสูตร

1.1.2 ด้านกระบวนการเรียนการสอน พบว่า โดยภาพรวมผ่านเกณฑ์อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผ่านเกณฑ์อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน และระดับมาก 3 ด้าน ตามลำดับคือ การติดต่อสื่อสารกับอาจารย์มีความสะดวก การทำวิทยานิพนธ์/ค้นคว้าอิสระ มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้และทักษะการเขียนโครงร่างวิทยานิพนธ์/ค้นคว้าอิสระ มีความเหมาะสม การสัมมนาเสริมผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ช่วยให้ท่านบรรลุเป้าหมายของการเรียน การจัดสัมมนาเสริมช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการวัดและประเมินผลมีการกำหนดสัดส่วนคะแนนการวัดและประเมินผลมีความเหมาะสม

1.1.3 ด้านการพัฒนาคุณลักษณะของมหาบัณฑิตที่พึงประสงค์ พบว่า โดยภาพรวมผ่านเกณฑ์อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน และระดับมาก 3 ด้าน ตามลำดับคือ ด้านความรู้ที่ได้รับจากการเรียนสามารถนำไปใช้ในการทำงานได้ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านความรู้ที่ได้รับจากการเรียน ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และ (6) ด้านทักษะทางปัญญา (การวิเคราะห์สถานการณ์ ความเข้าใจแนวคิด ทฤษฎี หลักการ)

1.2 มหาบัณฑิตประเมินหลักสูตรโดยภาพรวมผ่านเกณฑ์อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าผ่านเกณฑ์ในระดับมากทั้ง 3 ด้าน คือ

1.2.1 ด้านรายละเอียดของหลักสูตร มหาบัณฑิตมีความคิดเห็นว่าชื่อหลักสูตรตรงความต้องการของท่าน โดยภาพรวมประมวลสาระชุดวิชามีความเหมาะสม การให้บริการของเจ้าหน้าที่ห้องสมุดมีความเหมาะสม สัดส่วนการให้คะแนนมีความเหมาะสม ระบบการสัมมนาเสริมผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (e-Learning) ง่ายต่อการใช้งาน และกิจกรรมกระตุ้นให้เกิดการคิดวิเคราะห์และการเรียนรู้

1.2.2 ด้านกระบวนการเรียนการสอน มหาบัณฑิตมีความคิดเห็นว่าการมีปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์และมหาบัณฑิตใน e – Learning เป็นไปตามแผนที่กำหนด การสัมมนาเสริมส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างมหาบัณฑิตกับอาจารย์ การติดต่อสื่อสารกับอาจารย์มีความสะดวก การเรียนมีการประเมินผลก่อนเรียนและหลังเรียน และการจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้และทักษะการเขียนโครงร่างวิทยานิพนธ์/ค้นคว้าอิสระ มีความเหมาะสม

1.2.3 ด้านการพัฒนาคุณลักษณะของมหาบัณฑิตที่พึงประสงค์ พบว่า โดยภาพรวมผ่านเกณฑ์อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน และระดับมาก 5 ด้าน ตามลำดับคือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านทักษะทางปัญญา (การวิเคราะห์สถานการณ์ ความเข้าใจแนวคิด ทฤษฎี หลักการ) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านความรู้ที่ได้รับจากการเรียนสามารถนำไปใช้ในการทำงานได้ และด้านความรู้ที่ได้รับจากการเรียน

1.3 ผู้บังคับบัญชา/ผู้ใช้บัณฑิตมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของมหาบัณฑิต คือ มีวินัย มีความรู้ในศาสตร์ที่ศึกษา สามารถนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติงานได้อย่างดี มีความรับผิดชอบต่อองค์กร สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และมีความสามารถในการศึกษาด้วยตนเองได้ และร้อยละ 82.35 จะแนะนำสนับสนุนให้บุคลากรในหน่วยงานหรือบุคคลรู้จักมาเรียนที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

1.4 อาจารย์ประจำหลักสูตรที่มีต่อหลักสูตร พบว่า อาจารย์ประจำหลักสูตรมีความคิดเห็นว่าหลักสูตรมีความสอดคล้องกับนโยบายและกฎหมายทางการศึกษา วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความชัดเจน และหลักสูตรมีความสอดคล้องกับความต้องการของสังคม

2. ผลการปรับปรุงหลักสูตร พบว่า สามารถคงสาระสำคัญส่วนใหญ่ของรายละเอียดหลักสูตรไว้เช่นเดิม และมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ได้แก่ ควรเพิ่มกิจกรรมการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำวิจัยทางเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา และการผลิตนวัตกรรมใหม่ๆ ควรเพิ่มการให้คำแนะนำและติดตามการทำวิทยานิพนธ์/ค้นคว้าอิสระของนักศึกษาอย่างสม่ำเสมอ และควรให้ความรู้และทักษะเพิ่มเติมในการเขียนโครงร่างการเขียนรายงานแก่นักศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มีประเด็นที่สมควรนำมาอภิปรายดังนี้

1.1 การประเมินรายละเอียดของหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมรายละเอียดของหลักสูตรมีความถูกต้องเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการทั้งของนักศึกษาและมหาบัณฑิตอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากคณาจารย์แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาได้ร่วมกันดำเนินการอย่างเป็นระบบเริ่มตั้งแต่การจัดทำ มคอ.2 รายละเอียดของหลักสูตร ซึ่งมีคำอธิบายภาพรวมของการจัดหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนที่จะทำให้มหาบัณฑิตบรรลุผลการเรียนรู้ของหลักสูตรที่ถูกต้องและรบถ้วน นอกจากนี้แล้วอาจารย์ในแต่ละรายวิชาได้จัดทำ มคอ.3 รายละเอียดของรายวิชา ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการของแต่ละรายวิชาเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนสอดคล้องและเป็นไปตามที่วางแผนไว้ในรายละเอียดของหลักสูตร และเมื่อเสร็จสิ้นการจัดการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชา ได้ดำเนินการจัดทำ มคอ. 5 รายงานผลการดำเนินการของรายวิชา ซึ่งเป็นรายงานผลการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ผู้สอนแต่ละรายวิชาเมื่อสิ้นภาคเรียนเกี่ยวกับภาพรวมของการจัดการเรียนการสอนในวิชานั้นๆ ว่า ได้ดำเนินการสอนอย่างครอบคลุมและเป็นไปตามแผนที่วางไว้ในรายละเอียดของรายวิชาหรือไม่ และในท้ายที่สุด อาจารย์แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาได้ร่วมกันจัดทำ มคอ. 7 รายงานผลการดำเนินการของหลักสูตร ซึ่งเป็นการรายงานผลประจำปีโดยผู้ประสานงานหลักสูตรหรือผู้รับผิดชอบหลักสูตรเกี่ยวกับผลการบริหารจัดการหลักสูตร เช่น ข้อมูลทางสถิติของนักศึกษาที่เรียนในหลักสูตร สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกสถาบันที่มีผลกระทบต่อหลักสูตร สรุปภาพรวมของรายงานผลของรายวิชาในหลักสูตร ประสิทธิภาพของการสอนในมาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้านการดำเนินการดังกล่าว อาจารย์แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาได้มีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อวางแผนและทบทวนการดำเนินงานหลักสูตร และ มีการดำเนินการตามแผนงานอย่างต่อเนื่อง

1.2 การประเมินประมวลสาระชุดวิชา แนวการศึกษา และแผนกิจกรรม ผลการวิจัยพบว่า ความถูกต้องสมบูรณ์ ความทันสมัย และความมีประโยชน์ของประมวลสาระ แนวการศึกษา และแผนกิจกรรมโดยภาพรวมผ่านเกณฑ์อยู่ในระดับมากขึ้นไป ทั้งนี้เนื่องจากในกระบวนการการผลิตและปรับปรุงชุดวิชา ของหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ได้ดำเนินการอย่างเป็นระบบ และ

เป็นไปตามระเบียบการปรับปรุงชุดวิชาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การผลิตและปรับปรุงประมวลสาระ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานอย่างครบองค์ประกอบ ซึ่งประกอบด้วย ประธานกรรมการชุดวิชาทำหน้าที่ในการดำเนินการประชุมเพื่อผลิตและปรับปรุงชุดวิชาให้แล้วเสร็จตามเกณฑ์ที่กำหนด บรรณาธิการทำหน้าที่ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของเนื้อหาในแต่ละหน่วย ตอน เรื่องของชุดวิชา กรรมการด้านเนื้อหาที่มีทั้งผู้ทรงคุณวุฒิภายใน และผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกร่วมพิจารณาความถูกต้องสมบูรณ์ครบถ้วนและทันสมัยของเนื้อหา สามารถตอบสนองวัตถุประสงค์และคำอธิบายรายวิชา นอกจากนี้ยังมีกรรมการด้านเทคโนโลยีการศึกษา กรรมการด้านวัดผลการศึกษา และเลขานุการของชุดวิชา เพื่อช่วยให้ประมวลสาระมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม มีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงประมวลสาระชุดวิชา แนวการศึกษา และแผนกิจกรรมว่า ต้องทำให้ข้อมูลมีความทันสมัยอยู่เสมอ ทั้งนี้เนื่องจากสภาพปัจจุบันทั้งเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

1.3 การประเมินกระบวนการเรียนการสอน ด้านการสัมมนาเสริม/สัมมนาเข้ม ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมมีการดำเนินได้สอดคล้องความต้องการและมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจาก การสัมมนาเสริม/สัมมนาเข้มเป็นการส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ มีการซักถามข้อสงสัยในเนื้อหาชุดวิชาได้ละเอียดลึกซึ้งยิ่งขึ้น นอกจากนี้อาจารย์แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษายังได้มีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อวางแผนและทบทวนการการดำเนินการตามแผนงานการสัมมนาอย่างต่อเนื่อง ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2 รายการ ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ระยะเวลาของการจัดสัมมนาเสริมมีความเหมาะสม และ จำนวนครั้งของการจัดสัมมนาเสริมมีความเหมาะสม อาจารย์แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษามีความคิดเห็นเพิ่มเติมต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอน: การสัมมนาเสริม / สัมมนาเข้ม คือ ในบางรายวิชาที่มีวัตถุประสงค์ให้มีการฝึกปฏิบัติ เช่น ชุดวิชา 27708 สื่ออิเล็กทรอนิกส์และโทรคมนาคมเพื่อการศึกษาควรมีการปรับรูปแบบการเรียนให้มีสัมมนาเสริมแบบเผชิญหน้า 2 ครั้ง หรือใช้อีเลิร์นนิ่งเป็นสื่อเสริม เพื่อให้นักศึกษาได้มีโอกาสในการฝึกทักษะในเรื่องของการผลิตสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้มากขึ้น

1.4 การประเมินการทำวิทยานิพนธ์/ค้นคว้าอิสระ ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมมีการดำเนินงานอย่างมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากอาจารย์ได้ให้คำปรึกษาแนะนำการทำทำวิทยานิพนธ์/ค้นคว้าอิสระอย่างใกล้ชิด และสัดส่วนระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนักศึกษามีสัดส่วนที่เหมาะสม อย่างไรก็ตามมีรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 1 รายการ ได้แก่ การจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้และทักษะการเขียนบทความวิจัยมีความเหมาะสม ซึ่งเป็นประเด็นที่ต้องปรับปรุงต่อไป

1.5 การประเมินผลผลิตของหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาคุณลักษณะของมหาบัณฑิตที่พึงประสงค์ ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านความรู้ที่ได้รับจากการเรียน ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านทักษะทางปัญญา (การวิเคราะห์สถานการณ์ ความเข้าใจแนวคิด ทฤษฎี หลักการ) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร อยู่ในระดับมากกว่าที่คาดหวัง ทั้งนี้ เนื่องจาก นักศึกษาและมหาบัณฑิตได้รับการศึกษาจากหลักสูตรที่ได้รับการผลิตและปรับปรุงอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนการดำเนินงานที่เป็นไปตามข้อกำหนดของมหาวิทยาลัยฯ และครบตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด

1.6 การประเมินผลการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการทำงาน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นว่าความรู้ที่ได้รับจากการเรียนสามารถนำไปใช้ในการทำงานได้อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากเนื้อหาสาระในประมวลสาระ กิจกรรมในแนวการศึกษา ตลอดจนการสัมมนาเสริม / สัมมนาเข้มได้เอื้อให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ มีความรู้ ทักษะ ความสามารถจนสามารถนำความรู้จากการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการทำงาน และการใช้ประโยชน์ในการเพิ่มวิทยฐานะได้ ประเด็นนี้ตอบสนองต่อปัญหาการทำวิจัยของครูดังที่ ธวัลรัตน์ ทิพย์รักษ์ (2552) กล่าวว่า ครูมีความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียนในระดับปานกลางเท่านั้น และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพนิดา ศกุนตนาค (2561) ที่พบว่านักศึกษาที่เรียนครูต้องการพัฒนาสมรรถนะงานวิจัยมากที่สุด

2. ผลการปรับปรุงหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา พบว่า การปรับปรุงหลักสูตรสามารถคงสาระสำคัญส่วนใหญ่ของรายละเอียดหลักสูตรไว้เช่นเดิม แต่ควรระบุผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร (PLOs) ที่สอดคล้องกับการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสอดคล้องกับ บุษบา บัวสมบูรณ์, พิณพนธ์ คงวิจิตต์ (2562) ได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ให้สอดคล้องกับระบบเครือข่ายการประกันคุณภาพมหาวิทยาลัยอาเซียน พบว่า นักศึกษาเห็นว่าควรเพิ่มรายวิชาที่สอดคล้องกับผลลัพธ์ การเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร (PLOs) ได้มากขึ้น

อย่างไรก็ตามเพื่อให้หลักสูตรตรงกับความต้องการของผู้สนใจเข้าศึกษาในหลักสูตร และตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่ก้าวล้ำในยุคไทยแลนด์ 4.0 และการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ผู้ทรงคุณวุฒิ และคณาจารย์ของแขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาเห็นควรมีการสอดแทรกเนื้อหาด้านคอมพิวเตอร์ และนวัตกรรมทางการศึกษาสมัยใหม่ อาทิ เทคโนโลยีเสมือนจริง, Augmented Reality, Google Classroom, Cloud Computing และการสร้างแอพพลิเคชั่นเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนและการวิจัยของนักศึกษา เพื่อให้นักศึกษาสามารถนำความรู้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อหน้าที่การงาน และเป็นผู้นำทางวิชาการด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาของหน่วยงาน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยการประเมินและปรับปรุงหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ผู้วิจัยขอเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์อันเป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยพบว่า ชื่อหลักสูตรตรงความต้องการ รวมทั้งระยะเวลาในการศึกษาของหลักสูตรมีความเหมาะสม จึงควรคงลักษณะต่างๆ ของหลักสูตรดังกล่าวไว้

1.2 ผลการวิจัยพบว่า ประมวลสาระชุดวิชา แนวการศึกษา และแผนกิจกรรม โดยภาพรวมประมวลสาระ ชุดวิชา แนวการศึกษา และแผนกิจกรรมมีความเหมาะสมในระดับมาก ดังนั้นเนื้อหาที่อยู่ในประมวลสาระชุดวิชา และ แนวการศึกษาควรปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่เสมอ เพื่อให้สมัยสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมและการเปลี่ยนแปลงของวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี สำหรับแผนกิจกรรม ควรปรับปรุงเนื้อหาเพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาให้มากยิ่งขึ้น

1.3 ผลการวิจัยพบว่า การสัมมนาเสริม/สัมมนาเข้ม เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้อาจารย์และนักศึกษาได้มีโอกาสทบทวนความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งเสริมสร้างความรู้ใหม่ๆ ที่เกิดจากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ดังนั้น การสัมมนาเสริม/สัมมนาเข้ม ควรเน้นกิจกรรมที่เน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และให้ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย การพัฒนานวัตกรรมเพื่อให้นักศึกษามีความรู้ และทักษะในการทำวิจัย และการสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ

1.4 ผลการวิจัยพบว่า การทำวิทยานิพนธ์/การศึกษาค้นคว้าอิสระเป็นกระบวนการที่ช่วยพัฒนาให้นักศึกษาสามารถสร้างงานทางวิชาการได้อย่างเป็นระบบระเบียบอย่างถูกต้องและเชื่อถือได้ อย่างไรก็ตามมีนักศึกษาบางส่วนที่ยังไม่สามารถวิทยานิพนธ์/ค้นคว้าอิสระได้ตามเป้าหมายในกรอบระยะเวลาที่กำหนด ดังนั้นอาจารย์ที่ปรึกษาควรใช้ช่องทางการติดต่อผ่านสื่อสังคมออนไลน์เพื่อให้นักศึกษามีช่องทางการติดต่อสื่อสารกับอาจารย์ที่ปรึกษามากขึ้น รวมทั้งควรมีมาตรการกำกับดูแล และร่วมกับนักศึกษาในการทำข้อตกลง และแผนการดำเนินงานเพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์/ค้นคว้าอิสระเป็นไปตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ควรมีการวิจัยเพื่อเทียบเคียงหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชกับสถาบันอื่นๆ เพื่อให้ทราบถึงจุดเด่น จุดด้อยของหลักสูตร และนำมาปรับปรุงคุณภาพหลักสูตรให้เกิดความทัดเทียม หรือพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

Reference

Buasomboon, B., Kongwijit, P. (2019). “kānphatthanā laksūt suksā sāttra mahābandit sākhā wichākān soṇ phāsā Thai (laksūt prapprung Phoṛ.Soṛ.) Khana Suksāsāt Mahāwitthayālai Sinlapākoṇ hai soṭtkhloṇng kap rabop khruākhai kānprakan khunnaphāp mahāwitthayālai ‘Āsian” [The Development of Master of Education Program in Teaching Thai Language (Revised Curriculum 2562 B.E.) for Faculty of Education, Silpakorn University to Be Consistent with ASEAN University Network Quality Assurance]. *Veridian E- Journal, Silpakorn University. 12*,3(May – June) : 35-53.

Fai prakan khunnaphap kansuksa Mahawitthayalai Sinakharinwirot (2018, August 20). “AUN-QA (Asean University Network Quality Assurance)”. Retrieved from http://qa.swu.ac.th/aunqa.html.

Fongsri, P. (2007). “kānpramœn thāngkān suksā : næōkhit sū kān patibat” [Educational evaluation: concepts to practice]. 4th ed. Bangkok: Property Print Company.

Office of the education council, Ministry of education. (2017). “phæn phatthanākān suksā hæng chāt Phoṛ.Soṛ. soṇngphanhāroịhoksip soṇngphanhāroịchĕtsipkāo” [The national plan to develop education B.E. 2560-2579]. Bangkok: Prikwahn Graphic.

Promjouy, S. (2002). “lakkān læ næō patibat nai kānpramœn nayobāi phænngān khrongkān læ laksūt nai pramuān sāra chut wichākān pramœn læ kānchătkān khrongkān pramœn” [Principles and guidelines for assessing policies, plans, programs, and courses]. Chapter 11. Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Press.

Thiprak, T. (2009). “saphāp læ panhā kāt wichăi phūa phatthanā wichāchīp khoṇng khrū phāsā Thai rongrian wārī Chiang Mai” [State and problems related to research conducting for professional development of thai language teachers at Varee Chiang Mai School]. (master’s independent study). Chaing Mai University, Chaing Mai.

Sakuntanak, P. (2018). “kānpramœn khwāmtoṇngkān chămpen phūa phatthanā samatthana nisit khrū tām kroṇ ‘ā - thīphæk” [A needs assessment to develop pre -–service teachers’ competency based on R-TPACK framework]. *Veridian E- Journal, Silpakorn University. 11*,3 (September – December) : 55-73.